റിസർവ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യ

ആർബിഐ (റിസർവ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യ)

- 1934 ഏപ്രിലിൽ റിസർവ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ കീഴിലാണ് ആർബിഐ സ്ഥാപിതമായത്.
- ഹിൽട്ടൺ-യംഗ് കമ്മീഷന്റെ ശുപാർശ പ്രകാരം.
- 1949-ൽ ദേശസാൽക്കരിക്കപ്പെട്ട സെൻട്രൽ ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യ.
- സെൻട്രൽ ഓഫീസ് ഇനീഷ്യൽ കൽക്കട്ടയിൽ സ്ഥാപിക്കുകയും പിന്നീട് 1937-ൽ മുംബൈയിലേക്ക് മാറുകയും ചെയ്തു.
- ഔദ്യോഗിക ഡയറക്ടർമാർ- ഗവർണർമാരും നാലിൽ കൂടുതൽ ഡെപ്യൂട്ടി ഗവർണർമാരും പാടില്ല.
    - നിലവിൽ ഇനിപ്പറയുന്ന വ്യക്തികൾ ഇനിപ്പറയുന്ന പോസ്റ്റുകളിൽ ഉണ്ട്-
    - ഗവർണർ- **ശക്തികാന്ത ദാസ്**
    - ഡെപ്യൂട്ടി ഗവർണർ- (i) എം.കെ. ജെയിൻ (ii) ശ്രീ എൻ. എസ്. വിശ്വനാഥൻ (iii) ഡോ. വിരാൽ വി. ആചാര്യ (iv) ശ്രീ ബി.പി. കനുങ്കോ
    - സാമ്പത്തിക മേൽനോട്ട ബോർഡിന്റെ മാർഗനിർദേശത്തിന് കീഴിലാണ് ആർബിഐ തന്റെ പ്രവർത്തനം നിർവഹിക്കുന്നത്.
- ബോർഡ് ഫോർ ഫിനാൻഷ്യൽ സൂപ്പർവിഷൻ (ബിഎഫ്എസ്)
    - 1994 നവംബറിൽ സ്ഥാപിതമായി. സെൻട്രൽ ബോർഡിൽ നിന്ന് നാല് ഡയറക്ടർമാരെ സഹകരിപ്പിച്ചാണ് ബോർഡ് രൂപീകരിച്ചത്, ഗവർണർ അധ്യക്ഷനാണ്.
- RBI നിയന്ത്രിക്കുന്ന പ്രധാനപ്പെട്ട നിയമങ്ങൾ
    - (i)റിസർവ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യ നിയമം, 1934
    - (ii) പൊതു കട നിയമം, 1944/ഗവൺമെന്റ് സെക്യൂരിറ്റീസ് ആക്റ്റ്, 2006
    - (iii) ഗവൺമെന്റ് സെക്യൂരിറ്റീസ് റെഗുലേഷൻസ്, 2007
    - (iv) ബാങ്കിംഗ് റെഗുലേഷൻ ആക്റ്റ്, 1949
    - (v) ഫോറിൻ എക്സ്ചേഞ്ച് മാനേജ്മെന്റ് ആക്ട്, 1999
    - (vi) ഫിനാൻഷ്യൽ അസറ്റുകളുടെ സെക്യൂരിറ്റൈസേഷനും പുനർനിർമ്മാണവും സുരക്ഷാ താൽപ്പര്യം നടപ്പിലാക്കലും (SARFAESI) നിയമം, 2002
- മറ്റ് പ്രസക്തമായ നിയമങ്ങൾ
    - (i) നെഗോഷ്യബിൾ ഇൻസ്ട്രുമെന്റ് ആക്ട്, 1881
    - (ii) കമ്പനി നിയമം, 1956/ കമ്പനി നിയമം, 2013
    - (iii) ഡെപ്പോസിറ്റ് ഇൻഷുറൻസ് ആൻഡ് ക്രെഡിറ്റ് ഗ്യാരണ്ടി കോർപ്പറേഷൻ ആക്റ്റ്, 1961
    - (iv) റീജിയണൽ റൂറൽ ബാങ്കുകളുടെ നിയമം, 1976
    - (v) നാഷണൽ ബാങ്ക് ഫോർ അഗ്രികൾച്ചർ ആൻഡ് റൂറൽ ഡെവലപ്മെന്റ് ആക്ട്, 1981
    - (vi) നാഷണൽ ഹൗസിംഗ് ബാങ്ക് ആക്റ്റ്, 1987
    - (vii) മത്സര നിയമം, 2002
    - (viii) ഇന്ത്യൻ നാണയ നിയമം, 2011

- ആർബിഐയുടെ പൂർണ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള സബ്സിഡിയറി ഇനിപ്പറയുന്നവയാണ്-
  - (i) ഡെപ്പോസിറ്റ് ഇൻഷുറൻസ് ആൻഡ് ക്രെഡിറ്റ് ഗ്യാരണ്ടി കോർപ്പറേഷൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ (DICGC)
  - (ii) ഭാരതീയ റിസർവ് ബാങ്ക് നോട്ട് മുദ്രൻ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് (BRBNMPL)

- ആർബിഐയുടെ ആദ്യ ഗവർണർ - **സർ ഓസ്ബോൺ സ്മിത്ത്**
- ദേശസാൽക്കരണത്തിനു ശേഷം ആർബിഐയുടെ ആദ്യ ഗവർണർ - **സി ഡി ദേശ്മുഖ്**
- ആർബിഐയുടെ ആദ്യ വനിതാ ഡെപ്യൂട്ടി ഗവർണർ - **കെ.ജെ.ഉദേശി.**
- RBI ചിഹ്നം: **കടുവയും ഈന്തപ്പനയും**

എന്താണ് മോണിറ്ററി പോളിസി?

- സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിലെ പണവിതരണം നിയന്ത്രിക്കുന്നതിന് സെൻട്രൽ ബാങ്ക് (റിസർവ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യ) ഉണ്ടാക്കിയ നയം.

MPC (മോണിറ്ററി പോളിസി കമ്മിറ്റി)

- ഇന്ത്യയിലെ ബെഞ്ച്മാർക്ക് പലിശ നിരക്ക് നിശ്ചയിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്തമുള്ള റിസർവ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ ഒരു കമ്മിറ്റിയാണ് മോണിറ്ററി പോളിസി കമ്മിറ്റി ഓഫ് ഇന്ത്യ.
- 1934 ലെ ഭേദഗതി വരുത്തിയ ആർബിഐ നിയമത്തിലെ 45ZB വകുപ്പ്, പണപ്പെരുപ്പ ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ പലിശ നിരക്ക് നിർണ്ണയിക്കാൻ കേന്ദ്ര ഗവൺമെന്റ് രൂപീകരിക്കുന്ന ഒരു അധികാരപ്പെടുത്തിയ ആറംഗ മോണിറ്ററി പോളിസി കമ്മിറ്റിക്ക് (MPC) വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു.
- എംപിസി ഒരു വർഷത്തിൽ കുറഞ്ഞത് നാല് തവണ യോഗം ചേരേണ്ടതുണ്ട്.
- ആർബിഐ ഗവർണർ ശക്തികാന്ത് ദാസിന്റെ നേതൃത്വത്തിലാണ് ആറംഗ എംപിസി.
- കേന്ദ്രസർക്കാർ നിയമിക്കുന്ന മോണിറ്ററി പോളിസി കമ്മിറ്റിയിലെ അംഗങ്ങൾ നാല് വർഷത്തേക്ക് ഈ പദവിയിൽ തുടരും.

മോണിറ്ററി പോളിസിയുടെ വിവിധ ഉപകരണങ്ങൾ

ഇവയെ ക്വാണ്ടിറ്റേറ്റീവ്, ക്വാളിറ്റേറ്റീവ് ഉപകരണങ്ങളായി തിരിക്കാം.

ക്വാണ്ടിറ്റേറ്റീവ് ഉപകരണങ്ങൾ

ഓപ്പൺ മാർക്കറ്റ് ഓപ്പറേഷൻസ് (OMO)

- ബാങ്കിംഗ് സംവിധാനത്തിലെ പണത്തിന്റെ അളവ് വികസിപ്പിക്കുന്നതിനോ ചുരുക്കുന്നതിനോ വേണ്ടി ഓപ്പൺ മാർക്കറ്റിൽ റിസർവ് ബാങ്ക് സർക്കാരിന്റെ സെക്യൂരിറ്റികൾ, ബില്ലുകൾ, ബോണ്ടുകൾ എന്നിവ വാങ്ങുകയും വിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനെയാണ് ഈ രീതി സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.
- ആർബിഐ സർക്കാർ സെക്യൂരിറ്റികൾ വാങ്ങുമ്പോൾ, പണലഭ്യത വർദ്ധിക്കുന്നു (കാരണം, ആ സെക്യൂരിറ്റി വാങ്ങാൻ ആർബിഐ ആ പാർട്ടിക്ക് കുറച്ച് പണം നൽകുന്നു അല്ലെങ്കിൽ സിസ്റ്റത്തിലേക്ക് ആർബിഐ അധിക പണം ഒഴുക്കുന്നു).
- മറുവശത്ത്, ആർബിഐ സർക്കാർ സെക്യൂരിറ്റികൾ വിൽക്കുമ്പോൾ, പണലഭ്യത കുറയുന്നു (കാരണം ആ കളിക്കാർ സെക്യൂരിറ്റികൾ വാങ്ങാൻ ആർബിഐക്ക് പണം നൽകുന്നു.)

ലിക്വിഡിറ്റി അഡ്ജസ്റ്റ്മെന്റ് ഫെസിലിറ്റി (LAF)

- ലിക്വിഡിറ്റി അഡ്ജസ്റ്റ്മെന്റ് സൗകര്യങ്ങൾ (LAF) ഹ്രസ്വകാല പണ വിതരണം നിയന്ത്രിക്കാൻ ആർബിഐ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു ഉപകരണമാണ്.
- ലിക്വിഡിറ്റി അഡ്ജസ്റ്റ്മെന്റ് സൗകര്യങ്ങൾക്ക് (LAF) റിപ്പോ നിരക്ക്, റിവേഴ്സ് റിപ്പോ നിരക്ക് എന്നിങ്ങനെ രണ്ട് ഉപകരണങ്ങളുണ്ട്.
- **റിപ്പോ നിരക്ക്:** റിസർവ് ബാങ്ക് വാണിജ്യ ബാങ്കുകൾക്ക് അവരുടെ ഡേറ്റഡ് സർക്കാർ സെക്യൂരിറ്റികളും ട്രഷറി ബില്ലുകളും പണയപ്പെടുത്തി വായ്പ നൽകുന്ന പലിശ നിരക്ക്.
- **റിവേഴ്സ് റിപ്പോ നിരക്ക്:** റിസർവ് ബാങ്ക് അതിന്റെ തീയതി രേഖപ്പെടുത്തിയ സർക്കാർ സെക്യൂരിറ്റികളും ട്രഷറി ബില്ലുകളും പണയപ്പെടുത്തി വാണിജ്യ ബാങ്കുകളിൽ നിന്ന് വായ്പയെടുക്കുന്ന പലിശ നിരക്ക്.
- റിപ്പോ നിരക്ക് സിസ്റ്റത്തിലേക്ക് ലിക്വിഡിറ്റി കുത്തിവയ്ക്കുമ്പോൾ, റിവേഴ്സ് റിപ്പോ സിസ്റ്റത്തിൽ നിന്നുള്ള ദ്രവ്യത ആഗിരണം ചെയ്യുന്നു.

മാർജിനൽ സ്റ്റാൻഡിംഗ് ഫെസിലിറ്റി (MSF)

- ബാങ്കുകൾക്കുള്ളിലെ പണലഭ്യത പൂർണ്ണമായും ഇല്ലാതാകുമ്പോൾ, അടിയന്തിര സാഹചര്യങ്ങളിൽ ബാങ്കുകൾക്ക് റിസർവ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യയിൽ നിന്ന് വായ്പയെടുക്കാനുള്ള വായ്പാ സൗകര്യമാണിത്.
- റിപ്പോ നിരക്കിൽ നിന്ന് MSF എങ്ങനെ വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു?

- ഇന്റർ-ബാങ്ക് ലികിഡിറ്റി വറ്റുകയും ഒറ്റരാത്രികൊണ്ട് പലിശനിരക്കിൽ ചാഞ്ചാട്ടം ഉണ്ടാകുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ അടിയന്തര സാഹചര്യങ്ങളിൽ വാണിജ്യ ബാങ്കുകൾക്ക് ആർബിഐയിൽ നിന്ന് വായ്പയെടുക്കാൻ എംഎസ്എഫ് വായ്പാ സൗകര്യം സൃഷ്ടിച്ചു. ഈ ചാഞ്ചാട്ടം തടയാൻ, സർക്കാർ സെക്യൂരിറ്റികൾ നിക്ഷേപിക്കാനും റിപ്പോ നിരക്കിനേക്കാൾ ഉയർന്ന നിരക്കിൽ ആർബിഐയിൽ നിന്ന് കൂടുതൽ പണലഭ്യത നേടാനും ആർബിഐ അവരെ അനുവദിച്ചു.

കരുതൽ അനുപാതം (SLR, CRR)

- SLR (നിയമപരമായ ലികിഡിറ്റി റേഷ്യോ): രാജ്യത്തെ എല്ലാ വാണിജ്യ ബാങ്കുകളും അവരുടെ ഡിമാൻഡ്, ടൈം ഡെപ്പോസിറ്റുകളുടെ ഒരു നിശ്ചിത ശതമാനം (നെറ്റ് ഡിമാൻഡ് ആൻഡ് ടൈം ലയബിലിറ്റികൾ അല്ലെങ്കിൽ NDTL) അവരുടെ നിലവറയിൽ തന്നെ ലികിഡ് അസറ്റുകളായി സൂക്ഷിക്കേണ്ടതുണ്ട്.
- വളരെ അപകടസാധ്യതയുള്ള എല്ലാ നിക്ഷേപങ്ങളും വായ്പ നൽകുന്നതിൽ നിന്ന് ഇത് ബാങ്കിനെ തടയുന്നു.
- ശ്രദ്ധിക്കുക: അറ്റ ആവശ്യവും സമയ ബാധ്യതകളും (NDTL) പ്രധാനമായും സമയ ബാധ്യതകളും ഡിമാൻഡ് ബാധ്യതകളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.
- സമയ ബാധ്യതകളിൽ ഇവ ഉൾപ്പെടുന്നു:
  - (1) ഫിക്സഡ് ഡിപ്പോസിറ്റുകളിൽ (FD) നിക്ഷേപിച്ച പണം
  - (2) ക്യാഷ് സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ
  - (3) സ്വർണ്ണ നിക്ഷേപം മുതലായവ.
- ഡിമാൻഡ് ബാധ്യതകളിൽ ഇവ ഉൾപ്പെടുന്നു:
  - (1) സേവിംഗ്സ് അക്കൗണ്ടിൽ നിക്ഷേപിച്ച പണം
  - (2) കറണ്ട് അക്കൗണ്ടിൽ നിക്ഷേപിച്ച പണം
  - (3) ഡിമാൻഡ് ഡ്രാഫ്റ്റുകൾ മുതലായവ.
- ക്യാഷ് റിസർവ് റേഷ്യോ (CRR): ബാങ്കുകൾ അവരുടെ നെറ്റ് ഡിമാൻഡ് ആൻഡ് ടൈം ലയബിലിറ്റികളുടെ (NDTL) ഒരു നിശ്ചിത ശതമാനമായി റിസർവ് ബാങ്കിൽ സൂക്ഷിക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥരായ ഫണ്ടുകളുടെ തുകയാണ് ക്യാഷ് റിസർവ് റേഷ്യോ. ബാങ്കിന് അത് ആർക്കും കടം കൊടുക്കാൻ കഴിയില്ല. ഇതിൽ ബാങ്ക് പലിശയോ ലാഭമോ നേടുന്നില്ല.

- **CRR കുറയുമ്പോൾ എന്ത് സംഭവിക്കും?**
  - CRR കുറയുമ്പോൾ, ഇതിനർത്ഥം ആർബിഐയിൽ കുറച്ച് ഫണ്ട് സൂക്ഷിക്കാൻ ബാങ്കുകൾ ആവശ്യപ്പെടുകയും വായ്പ നൽകുന്നതിന് ബാങ്കുകൾക്ക് ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യും.

ബാങ്ക് നിരക്ക്

- വാണിജ്യ ബാങ്കുകളുടെ കൈവശമുള്ള എക്സ്ചേഞ്ചിന്റെയും സർക്കാർ സെക്യൂരിറ്റികളുടെയും ബില്ലുകൾ വീണ്ടും കിഴിവ് നൽകുന്ന ആർബിഐ നിശ്ചയിക്കുന്ന നിരക്കാണ് ബാങ്ക് നിരക്ക്.
- ഇത് **ഡിസ്കൗണ്ട് നിരക്ക്** എന്നും അറിയപ്പെടുന്നു.
- **ബിൽ ഓഫ് എക്സ്ചേഞ്ച്** - വാങ്ങുന്ന സാധനങ്ങൾ വാങ്ങുന്നയാൾക്ക് വിൽക്കുന്നയാൾക്ക് പണം നൽകുമെന്ന് ഉറപ്പുനൽകുന്ന ഒരു സാമ്പത്തിക രേഖയാണ്.

- റിപ്പോ നിരക്കും ബാങ്ക് നിരക്കും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ: റിപ്പോ നിരക്ക് ഒരു ഹ്രസ്വകാല അളവാണ്, മറുവശത്ത് ബാങ്ക് നിരക്ക് ഒരു ദീർഘകാല അളവാണ്.

ക്വാളിറ്റേറ്റീവ് ഉപകരണങ്ങൾ

ക്രെഡിറ്റ് റേഷനിംഗ്

- ഇതിൽ ഒരു നിശ്ചിത മേഖലയിലേക്കുള്ള പരമാവധി വായ്പാ ഒഴുക്ക് ആർബിഐ നിയന്ത്രിച്ചു.
- മുൻഗണനാ മേഖലയിലുള്ള വായ്പകൾ പോലുള്ള ചില മേഖലകൾക്ക് അവരുടെ വായ്പയുടെ ചില ഭാഗങ്ങൾ നൽകാനും ബാങ്കുകൾക്ക് ആർബിഐ നിർബന്ധമാക്കിയേക്കാം.

സെലക്ടീവ് ക്രെഡിറ്റ് നിയന്ത്രണം

- സെൻസിറ്റീവ് ചരക്കുകൾക്കെതിരായ ബാങ്ക് ധനസഹായം നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുള്ള റിസർവ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ കൈയിലുള്ള ഒരു ഉപകരണമാണ് സെലക്ടീവ് ക്രെഡിറ്റ് നിയന്ത്രണം.

മാർജിൻ ആവശ്യകതകൾ

- ഈടിനെതിരെ ആർബിഐക്ക് മാർജിൻ നിർദേശിക്കാം. ഉദാഹരണത്തിന്, 70 രൂപ മാത്രം കടം കൊടുക്കുക. 100 രൂപയ്ക്ക് മൂല്യം പ്രോപ്പർട്ടി, മാർജിൻ ആവശ്യകത 30% ആണ്. ആർബിഐ മാർജിൻ ആവശ്യകത ഉയർത്തിയാൽ, ഉപഭോക്താക്കൾക്ക് കുറച്ച് വായ്പയെടുക്കാൻ കഴിയും.

ധാർമ്മിക ആശയം

- മോറൽ സ്യൂഷൻ എന്നത് അഭ്യർത്ഥനയുടെ ഒരു രീതിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു, സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയുടെ പ്രവണതയ്ക്ക് അനുസൃതമായി ചില നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളാൻ വാണിജ്യ ബാങ്കുകൾക്ക് ആർബിഐ നൽകുന്ന ഉപദേശം.

നേരിട്ടുള്ള പ്രവർത്തനം

- സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിലെ നിലവിലെ സാഹചര്യത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ആർബിഐ കാലാകാലങ്ങളിൽ ചില മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു. ഈ മാർഗനിർദേശങ്ങൾ ബാങ്കുകൾ പാലിക്കണം. ഏതെങ്കിലും ബാങ്ക് ഈ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ ലംഘിച്ചാൽ ആർബിഐ അവർക്ക് പിഴ ചുമത്തും.

byjusexamprep.com

നിലവിലെ പോളിസി നിരക്കുകൾ

പോളിസി റിപ്പോ നിരക്ക്	**6.25%**
റിവേഴ്സ് റിപ്പോ നിരക്ക്	**6.00%**
മാർജിനൽ സ്റ്റാൻഡിംഗ് ഫെസിലിറ്റി	**6.50%**
ബാങ്ക് നിരക്ക്	**6.50%**

കരുതൽ അനുപാതങ്ങൾ

CRR	**4%**
SLR	**19.50%**

byjusexamprep.com